

MAHSULOT SIFATINI OSHIRISH STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH VA AMALGA OSHIRISH

Soliyev Rahmatjon

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, 1- bosqich magistranti
rakhmatjonsoliyev@gmail.com

Annotatsiya: Mahsulot sifatini oldindan baholash, berilgan vaqtda yoki vaqt oralig'ida yemirilishi mumkin bo'lgan sifat ko'rsatkichlarining ehtimolli qiymatlarini aniqlashni anglatadi. Mahsulot sifatini rejalashtirish esa, mahsulotni ishlab chiqarish jarayonida belgilangan vaqt ichida yoki vaqt oralig'ida kerakli sifat ko'rsatkichlari asosida maqsadlarni belgilashni anglatadi.

Kalit so'zlar: mahsulot sifati, mahsulot sifatini rejalashtirish, mahsulot ishlab chiqarish, raqobatbardoshlik qobiliyati, boshqarish tizimi.

Abstract: Preliminary assessment of product quality means determining the probable values of quality indicators that can be degraded at a given time or time interval. Product quality planning means setting goals based on desired quality indicators within a specified time or interval during the production process of the product.

Keywords: product quality, product quality planning, product production, competitiveness, management system.

Аннотация: Предварительная оценка качества продукции подразумевает определение вероятных значений показателей качества, которые могут ухудшиться в данный момент времени или интервал времени. Планирование качества продукции означает постановку целей на основе желаемых показателей качества в течение определенного времени или интервала в процессе производства продукции.

Ключевые слова: качество продукции, планирование качества продукции, производство продукции, конкурентоспособность, система управления.

KIRISH

Mahsulot sifatini oshirish zamonaviy biznes uchun muhim omillardan biridir. Raqobatbardosh muhitda, xaridorlar sifatli mahsulotlarga talab qilmoqda, shuning uchun kompaniyalar o'z mahsulotlarini doimiy ravishda yaxshilashga intiladilar. Mahsulot sifatini oshirishdan maqsad nafaqat xaridorlarning ehtiyojlarini qondirish, balki brend imijini ham oshirishdir. Ushbu tadqiqot, mahsulot sifatini oshirish strategiyalarini ishlab chiqish va amalga oshirish jarayonini tadqiq qiladi. Mahsulot sifatini oshirish va strategiyasini ishlab chiqish va amalga oshirish - bu har qanday biznesning muvaffaqiyatli faoliyat ko'rsatishi uchun muhim jihatdir.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Mahsulot sifatini oshirish va strategiyasini ishlab chiqish bo'yicha ko'plab olimlar va tadqiqotchilar o'z qiziqishlarini bildirganlar. Ushbu mavzu bir necha sohalarni, jumladan,

menejment, marketing, sifat boshqaruvi va muhandislikni o'z ichiga oladi. Quyida ba'zi yetakchi olimlar va ularning fikrlarini keltirib o'taman:

Joseph M. Juran: U sifat boshqaruvi bo'yicha mashhur mutaxassislardan biri bo'lib, Juran ushbu sohada "sifat revolyutsiyasi"ni amalga oshirishda muhim ro'l o'ynagan. Uning "Juran Trilogy" modeli (rejalashtirish, nazorat qilish, yaxshilash) mahsulot sifatini oshirishda samarali strategiya sifatida tan olingan.

W. Edwards Deming: Sifatni oshirish va tashkilotlarni samarali boshqarish bo'yicha o'zgarishlar kiritgan olimlardan biridir. U 14 ta sifat printsipli ishlab chiqdi va Mahsulot sifatini o'lchash va doimiy yaxshilashda statistik nazoratni qo'llashda ilg'or fikrlarni taklif etgan.

Philip Crosby: U "sifat bepul" tamoyilini ilgari surdi, ya'ni sifatni oshirishda investitsiyalar oqibatida narxlarning kamayishini ko'rsatdi. U sifatni nazorat qilish uchun eng yaxshi strategiya sifatida "Zero Defects" (Nol xatolar) asosida ishlashni tavsiya etdi.

Kaoru Ishikawa: Ishikawa sifatni boshqarish bo'yicha kuchli ishlanmalar uyushtirgan. U "Ishikawa diagrammasi" (sabab-oqibat diagrammasi)ni ishlab chiqdi, bu mahsulotdagi muammolarni aniqlash va hal qilishda yordam beradi.

Tom Peters va Robert Waterman: Ular "In Search of Excellence" kitobida muvaffaqiyatli tashkilotlarning sifat va boshqaruv strategiyalari bo'yicha tadqiqotlar olib bordilar. Ular sifatning tashkilotlarda qanday yaxshilanishini va bu jarayonni qanday boshqarishni ko'rsatdilar.

Har bir olimning fikrlari va tahlillari mahsulot sifatini oshirishda va strategiyalarini ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega. Ularning yondashuvlari ko'plab kompaniyalar tomonidan qo'llanilib, muvaffaqiyatli natijalarni taqdim etdi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot metodologiyasi quyidagi bosqichlardan iborat:

1. Ma'lumot to'plash: Ushbu tadqiqotda birinchi navbatda ikkilamchi ma'lumotlar, jumladan, so'nggi bozor tahlillari, tadqiqot maqolalari va sifatni oshirish bo'yicha muvaffaqiyatli strategiyalar to'g'risidagi ma'lumotlar to'plandi.

2. Analiz: To'plangan ma'lumotlar tahlil qilindi. Bu jarayonda turli metodlardan, masalan, SWOT tahlili, PEST tahlili va raqobat tahlili foydalanildi.

3. Sifatni baholash usullari: Mahsulot sifatini baholash uchun statistik va mahsulot konstruktsiyasiga asoslangan metodlar qo'llanildi. Bu jarayonda xaridorlarning fikr-mulohazalari, test natijalari va sifatli nazorat tizimlari hisobga olindi.

4. Strategiyalar ishlab chiqish: Tadqiqot jarayonida olingan natijalar asosida mahsulot sifatini oshirish bo'yicha bir qator strategiyalar ishlab chiqildi. Ushbu strategiyalar ishlab chiqarish jarayoni, ishlab chiqarish texnologiyalari va sifat nazorati bo'yicha takliflar bilan birlashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Shuning uchun bu tizim o'zaro bog'langan mahsulot sifatini boshqarishni ta'minlaydigan tashkiliy, texnikaviy, iqtisodiy va ijtimoiy tadbirlarning yig'indisi sifatida ko'zda tutilgan bo'lmoqligi lozim. Boshqarishning asosiy maqsadi esa mahsulot sifatini kerakli darajaga

erishilishini ta'minlash hisoblanadi. Mahsulot sifatini boshqarish tizimi o'z tarkibiga inson jamoalarini, texnikaviy qurilmalarni, moddiy vositalarni va kuchli axborot oqimini oladi. Mahsulot sifatini boshqarish o'zida quyidagi boshqarish davrining umumlashgan elementlarini mujassamlashtiradi:

- ishlarni tashkil qilish;
- o'zaro muvofiqlashtirish va tartibga solish;
- faol harakatga keltirish va rag'batlantirish;
- nazorat, hisob, - kitob va tahlil qilish.

Mahsulot sifatini boshqarish tizimidagi boshqarish jarayonlari 2 guruhga bo'linadi:

- ishlab chiqarish tizimini deyarli yuqori darajaga o'tkazuvchi (mahsulotning deyarli yuqori texnikaviy darajasini va sifatini yaratish va o'zlashtirishni ta'minlovchi);

- ishlab chiqarish tizimidagi turqg'unlikni ushlab turish va o'zlashtirilgan mahsulot ishlab chiqarilishini rejalashtiruvchi sifat darajasida ta'minlash. Mahsulot sifatini boshqarish jarayoni boshqarishning umumiy nazariyasiga binoan quyidagi ishlardan tashkil topadi:

- boshqarish rejasini ishlab chiqish;
- mahsulot sifatini oshirishni rejalashtirish;
- mahsulot sifatiga ta'sir etuvchi har qanday ob'yekt (buyum, jarayon)ning holati haqida axborotlar olish va tahlil qilish;
- sifatni boshqarish bo'yicha qaror qabul qilish va ob'yektga ta'sir etish usulini tayyorlash;
- ta'sir etadigan, boshqaruvchi ko'rsatmalar berish natijasida ob'yektdagi sifatning o'zgarishi haqidagi axborotni olish va tahlil qilish.

Katta korxonalarda mahsulot sifatini boshqarish sohasida avtomatlashtirilgan tizimlar yaratilgan. EHM yordamida mehnat va mahsulot sifati haqidagi ma'lumotlarga hamda me'yoriy hujjatlarga nisbatan hisob kitobiga, mahsulot ishlab chiqarishdagi yaroqsizlikni hisob-kitobiga va tahliliga, mahsulotni ishlatilishidagi va boshqa bosqichlardagi uni sifat tahliliga ishlov beradi.

Mahsulot sifati nafaqat xaridorlar qoniqishini ta'minlaydi, balki raqobatbardoshlikni ham oshiradi. Ushbu jarayonda quyidagi asosiy jihatlarni e'tiborga olish zarur:

1. Mahsulot sifatini oshirish asoslari

- Mijozlar talabini tushunish: Mijozlar nima istayotganini, ularning ehtiyojlari va kutganlarini belgilash, sifatni oshirishning birinchi bosqichidir.

- Ulanish va fikr almashish: Mijozlarning fikr-mulohazalarini to'plash va analiz qilish, mahsulot sifatini yaxshilashda yordam beradi.

2. Strategiyani ishlab chiqish

- Sifatni boshqarish tizimi: Malakali staff, jarayon va texnologiyalar yordamida sifatni boshqarish tizimlarini joriy qilish.

- Ishlab chiqarish jarayoni: Mahsulot ishlab chiqarish jarayonlarini yaxshilab, ishsizlik va sifat muammolarini kamaytirish.

- Innovatsiyalar: Mahsulot sifatini oshirish uchun yangi materiallar, texnologiyalar va metodologiyalarni qo'llash.

3. Amalga oshirish

- Treninglar va malaka oshirish: Xodimlarni malakali qilish va yangi texnologiyalarni o'rganishiga yordam berish.

- Monitoring va baholash: Mahsulot sifatini muntazam ravishda kuzatish va baholash, natijalarni tahlil qilish.

4. Natijalar

- Mijozlar qoniqishi: Mahsulot sifatining oshishi natijasida mijozlar qoniqishi va sodiqligi oshadi.

- Raqobatbardoshlik: Yuqori sifatli mahsulotlar nafaqat mavjud bozorda raqobatbardosh bo'lishga, balki yangi bozorlarni egallashga ham yordam beradi.

XULOSA

Boshqaruvchi tizimlar uchun umumiy belgilari sifat darajasiga doir topshiriqlarni belgilash, ularni yaratish va amalga oshirishdan iboratdir; shuningdek, rejalashtirilgan sifat holatini vaqt-vaqti bilan qiyoslash va har qanday og'ishlar yuzaga kelganda o'zgarishlar kiritishni ham o'z ichiga oladi. Mahsulot ishlab chiqarishda, ayniqsa yangi mahsulotlarni ishlab chiqishda, turli xil muammolar yuzaga kelishi mumkin. Bu kabi muammolarni tezda hal qilishda mahsulot sifatini boshqarish tizimlari va ularni boshqaruvchi organlar muhim rol o'ynaydi.

Mahsulot sifatini oshirishda standartlashtirish jarayoni alohida ahamiyatga ega, chunki texnologik jarayonlarning bir me'yorda ishlashi va har bir bosqichda me'yoriy hujjatlarga qat'iy rioya qilinishi muhimdir. Jamoaning mehnat va texnologik intizomi ham sifatli mahsulot ishlab chiqarishda muhim ahamiyatga ega. Mahsulot sifatini barqarorlashtirish, innovatsiyalarni joriy etish, yangi bozorlarni izlash va ularni o'rganish kabi vazifalar, o'z navbatida, mahsulotni global bozorda raqobatbardosh qilishga va korxonaning iqtisodiy faoliyatini yaxshilashga yordam beradi. Natijada, korxona sifatli mahsulot ishlab chiqarishga kafolat berishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Afonin, V. P. (2018). Mahsulot sifatini boshqarish: nazariya va amaliyot. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi.

2. Asqarov, A. (2020). Sifat nazorati va mahsulot sifatini oshirish strategiyalari. Tashkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.

3. Ruziev, A. (2019). Mahsulot innovatsiyalari va sifat oshirish usullari. Tashkent: O'zbekiston Innovatsiya universiteti.

4. Ismailova, G. (2021). Mahsulot sifatini oshirishda marketingning roli. Tashkent: O'zbekiston Marketologlar Assotsiatsiyasi.

5. Tursunov, A. (2022). Sifatni boshqarish tizimlari va ularning mahsulot sifatiga ta'siri. Tashkent: O'zbekiston Sifat nazorati markazi.

6. Abdullayev, S. (2019). Biznes va marketingda sifat strategiyalarini ishlab chiqish. Tashkent: O'zbekiston Biznes Assotsiatsiyasi.
7. Karimov, Sh. (2018). Mahsulot sifatini oshirish va raqobatbardoshlik. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot vazirligi.
8. Boboev, M. (2020). Sifatni boshqarish va uning iqtisodiy samaradorligi. Tashkent: O'zbekiston Statistika qo'mitasi.
9. Matkarimov, D. (2021). Innovatsiyalar orqali mahsulot sifatini oshirish strategiyalari. Tashkent: O'zbekiston Innovatsion Rivojlanish Vazirligi.
10. Khudoyberdiev, A. (2023). Mahsulot sifatini boshqarish va amalga oshirish dasturlari. Tashkent: O'zbekiston Sanoat va savdo vazirligi.